

EU-RET

Arriva står til at vinde en sag mod den italienske stat

70 mio. euro i støtte til en anden jernbaneaktør er konkurrenceforvridende, også selv om støttemodtageren har monopol. Det skyldes, at støtten kan være egnet til, at monopolvirksomhedens drift oprettholdes, og dermed til, at denne virksomhed forbliver på markedet.

HANS SØNDERBY CHRISTENSEN
advokat,
specialiseret i EU-ret
finans@finans.dk

PATRICK GOERGEN
advokat,
specialiseret i EU-ret
finans@finans.dk

Arriva Italia fører sag ved de italienske domstole om en støtte til en anden aktør i samme branche. I 2016 anlagde Arriva Italia således sag ved den regionale forvaltningsdomstol i Lazio.

Søgsmålet var rettet mod Ministeriet for infrastruktur og transport (herefter MIT), der havde overdraget statens beholdning af kapitalandele i Ferrovie del Sud Est (FSE), der er ansvarlig for drift og vedligehold af jernbaneinfrastruktur i regionen Puglia.

Overdragelsen skete til en anden økonomisk aktør, Ferrovie Dello Stato (FSI), der er et holdingselskab, som virker inden for jernbanetransport af gods og personer. Overdragelsen skete uden udbud og vederlagsfrit, men med en forpligtelse for FSI til at afhjælpe FSE's økonomiske krise.

FSE blev desuden tildelt 70 mio. euro. Efter overdragelsen anfægtede Arriva Italia lovligheden og gjorde gældende, at der er tale om statsstøtte i strid med EU's statsstøtteregler. Consiglio di Stato (den øverste domstol i forvaltningsretlige sager i Italien, red.) var i tvivl om fortolkningen af statsstøttereglerne og valgte derfor at forelægge EU-Domstolen præjudicielle fortolkningsspørgsmål med henblik på afklaring af:

■ Udgør en foranstaltning, hvorefter en aktør (med monopol) inden for jernbanetransportsektoren modtager et lovbestemt indskud på 70 mio. euro (...) uden of-

fentligt udbud og vederlagsfrit, under de beskrevne faktiske og retlige omstændigheder (ulovlig) statsstøtte?

■ Er nævnte støtte i bekræftende fald da under alle omstændigheder forenelig med EU-retten, og hvilke følger har det, at foranstaltningen ikke er blevet anmeldt i overensstemmelse med artikel 107, stk. 3, TEUF?

Punkt to angik, hvorvidt de 70 mio. euro overhovedet var omfattet af anmeldelsespligten til EU-Kommissionen. Tvivlen skyldtes, at tidspunktet for tildeling var usikkert. Ganske vist stammede pengene ikke fra den italienske stats budget. Men eftersom de var afsat på finansloven, var der tvivl om, hvorvidt støtten skulle anses for allerede tildelt. I så fald skulle støtten anmeldes til EU-Kommissionen.

EU-Domstolen undersøgte først støtten på de 70 mio. euro til FSE. For at der kan være tale om statsstøtte i EU-retlig forstand, skal der for det første være tale om støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler. For det andet skal denne støtte kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. For det tredje skal den give modtageren en selektiv fordel. For det fjerde skal støtten fordreje eller true med at fordreje konkurrencen.

Vedrørende den første betingelse følger det af fast retspraksis, at støtten skal ydes direkte eller indirekte ved hjælp af statsmidler.

EU-Domstolen fastslog, at

der ikke kan være tvivl om, at de 70 mio. euro kan tilregnes den italienske stat, da tildelingen af dette beløb følger af vedtagelsen af den italienske finanslov.

Ligeledes fastlog EU-Domstolen, at der var tale om statsmidler, selv om beløbet ikke stammede fra den italienske stats budget.

Begrundelsen herfor var, at det fremgik af finansloven, at der var skabt en potentiel byrde for den italienske stat og dennes budget, og derfor måtte det lægges til grund, at FSE var blevet tildelt en ret til dette beløb.

Domstolen overlod dog den endelige prøvelse af dette tema til den nationale italienske domstol. Domstolen udtalte:

»Afgørende er i denne henseende den offentlige myndigheds beslutning om at tildele modtageren en statsstøtte, frem for den faktiske udbetaling heraf. Det påhviler herefter den nationale ret at efterprøve, om den vedtagne finanslov allerede ved vedtagelsen gav FSE ret til denne tildeling.«

Hvad angår den anden betingelse om at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, konstaterede EU-Domstolen, at det er tilstrækkeligt, at støtten potentielt kan påvirke denne samhandel.

FSI gjorde gældende, at støtten på 70 mio. euro ikke kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, eftersom den i hovedsagen

omhandlede jernbaneinfrastruktur er rent lokal.

EU-Domstolen var dog ikke enig i denne betragtning. Selv om FSE ikke var involveret i samhandel med andre medlemsstater, havde støtten mindsket mulighederne for Arriva Italia til at drive den jernbane, som FSE havde fået tildelt.

Indskuddet påvirkede derfor samhandelen mellem medlemsstaterne, da FSE bevares og dermed forhindrede andre aktører i at trænge ind på dette marked.

Angående den tredje betingelse følger det af praksis, at midler anses for statsstøtte, hvis de direkte eller indirekte kan favorisere visse virksomheder, eller hvis den begunstigede virksomhed opnår en økonomisk fordel, som den ikke opnår under sædvanlige markedsvilkår. Hertil udtalte EU-Domstolen, at det er ubestridt, at tildeling af 70 mio. euro til FSE udgjorde en fordel, og at denne utvivlsomt er selektiv.

For så vidt angår den fjerde betingelse kan midler, der gør det muligt for en virksomhed fortsat at være til stede på markedet, i princippet fordreje konkurrencevilkårene. FSI og den italienske regering gjorde hertil gældende, at støtten på 70 mio. euro kun kan anvendes til at finansiere den jernbaneinfrastruktur, som FSE driver, og at den følgelig ikke fordrejer konkurrencevilkårene.

Til støtte herfor mente

”

Afgørende er i denne henseende den offentlige myndigheds beslutning om at tildele modtageren en statsstøtte, frem for den faktiske udbetaling heraf.

EU-DOMSTOLEN

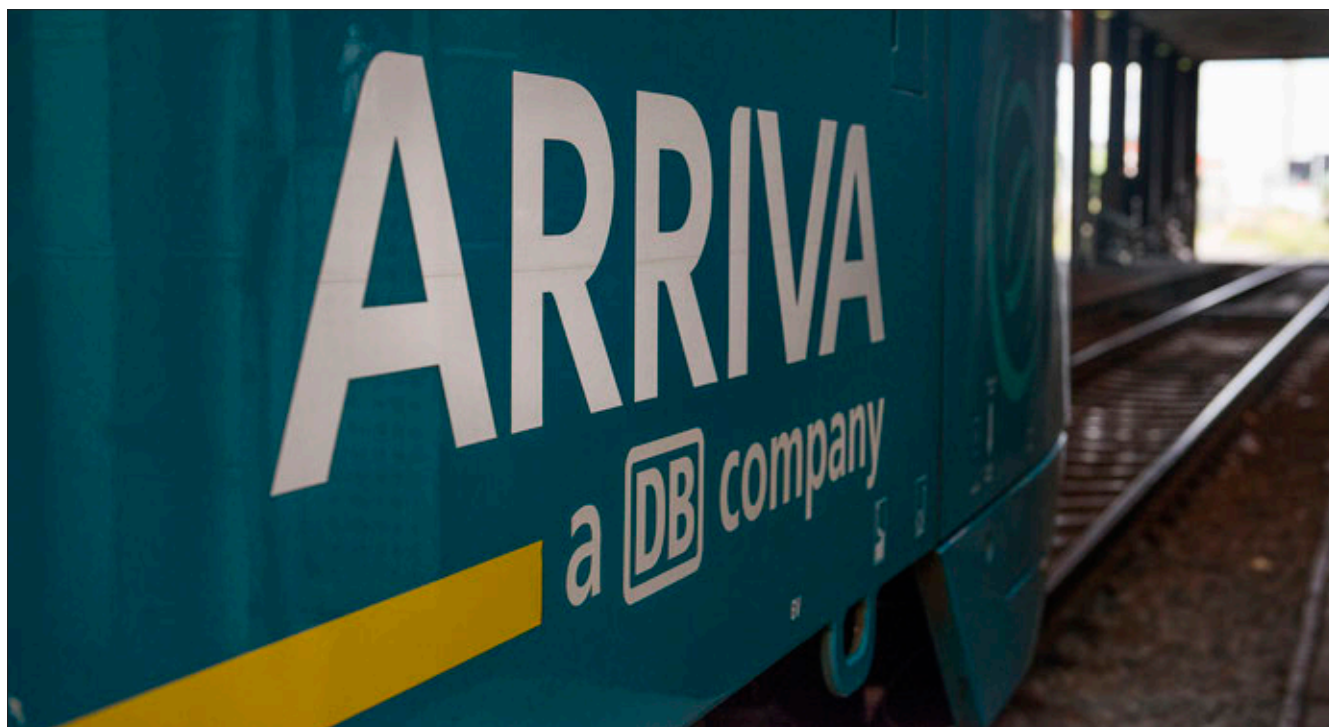
den italienske regering, at driften af den omhandlede jernbaneinfrastruktur, der var underlagt et lovbeskyttet monopol i henhold til italiensk lov, hverken indebærer konkurrence på markedet for drift af denne infrastruktur eller om dette marked. EU-Domstolen præciserede, at betingelsen var opfyldt, selv om der ikke eksisterer konkurrence på det pågældende marked. Det skyldes, at der kan være konkurrence om selve markedet.

Da der ikke foreligger oplysninger om, at regionen Puglia er forpligtet i henhold til en lovbestemmelse eller lignende, vurderede EU-Domstolen, at regionen ligeledes kunne have tildelt denne drift til en anden virksomhed. Dermed kunne de 70 mio. euro begrænse konkurrencen på markedet, da det forhindrede andre aktører, såsom Arriva Italia, i at blive tildelt drift af jernbaneinfrastrukturen.

EU-Domstolen konkluderede, at tildeling af 70 mio. euro til et offentligt jernbaneselskab, der var i alvorlige økonomiske vanskeligheder, skal kvalificeres som statsstøtte, der er underlagt et forbud efter EU's regler. Når der er tale om statsstøtte, skal denne anmeldes til EU-Kommissionen, da kommissionen er enekompetent til at vurdere støttens lovlighed. Dette skete ikke. Den manglende anmeldelse til kommissionen medfører, at støtten er ulovlig. Konsekvensen af dette bliver, at de fordele, støtten har medført, skal gå tilbage, både hvad angår penge og kapitalandele, således at parterne stilles, som om støtten aldrig havde foreligget.

Afgørelsen er særligt interessant, fordi den fastslår, at støtte kan fordreje konkurrencevilkår, selv om aktøren har monopol. En støtte kan yde modtageren driftskontinuitet, og hvis modtagers aktivitet er underlagt et lovbestemt monopol, vil støtten kunne give modtageren mulighed for at forblive i markedet og dermed, i kraft af støtten, fortrænge andre potentielle aktører.

Denne artikel om aktuel EU-ret udarbejdes af advokaterne Hans Sønderby Christensen (H), Sønderby Legal samt Patrick Goergen, begge specialiserede på området.

Arriva står for togdrift i en række lande, bl.a. Italien.

Foto: Kenneth Lysbjerg Koustrup